

למוהר"ם גאלנטי ז"ל סימן מ"ד שאפילו שלא קדם שום נדר בשבועה ²⁹ גזר אומר שאין ארץ ישראל בכלל... ומה גם עתה שכבר שמעון עלה לארץ ישראל... דאיניש לא ימתה בידיה...

ועוד רואה אני טענת ראובן מצד עצמה, שאיך אמר שחשב שלא היה בדעתו אלא לזיזארה אבל לא להתעכב... ומעולם לא שמענו שמי שנשתתף עם חבירו שיהא נאסר מלצאת מן העיר כלל... דרך עראי... ואם כן פשיטא שכשפירש והזכיר להם מה שפניו מועדות לעלות לארץ ישראל ודאי שכוונתו היתה להתעכב שם ולקיים את נדרו, ונאמן הוא... לפרש שכך היתה כוונתו... ובפרט למאי דכתיבית שאפילו בסתם, ארץ ישראל אינה בכלל... ^{אוצר החכמה}

גם בזה אבטל את המעוררין... והיינו דעד כאן לא אמרו כשנשבע על דעת אחרים תו לא מצי למימר על דעת כן נשבעתי מפני שלבם של אחרים קם במקום לבו... תו לא מצי לפרש דבריו אלא כפי מה שהבינו אותם... ואם כן בנדון דידן שפירש דבריו לעדים ולחבירו... שאין דעתו על ארץ ישראל וגם העדים אמרו לו פשיטא שאין עליית ארץ ישראל בכלל, נמצא שפי' ³⁰ עליית ארץ ישראל נשארה בדעתו ולא קם לב חבירו במקום לבו לדבר זה...

עוד משו"ת זרע אברהם ³¹... מה שתמה על הרב מוהרי"ט... הם דברים שלא לצורך שוודאי הכוונה הוא כמו שכתב הרב בעל פרישה... גם מה שהביא תשובת הרא"ש... העיקר הוא כמו שכתב הרב נר"ו דהרא"ש ז"ל סבירה ליה שמתירין אף שלא מן הדוחק, הפך סברת הרמב"ם ז"ל ³², וכן נראה שהבין הבית יוסף... שכתב ביורה דעה סימן רג"ח על מה שכתב הטור... יש אומרים הנודר לצדקה ונתחרט יכול לשאול על נדרו שזהו סברת הרא"ש... שסובר שאפילו נדר להביא קרבן יכול לשאול... ומשמע... אפילו בלא דוחק.

עו"ד משו"ת הנ"ל ³³... ראיתי את דברי הרב הפוסק... נושא ונותן בדברי הרב הגדול מוהרי"ט ז"ל אשר חלק בין עליית ארץ ישראל בדרך עראי לעלייתו לדור שם, בדבר עראי ליכא מצוה ולכך פסק ותני הרא"ש דנשאלין שלא מדוחק. ועל זה הקשה הרב... דאם כן דמצוה ליכא התרה למה... לעניות דעתי נראה לי ברור דמוהרי"ט ז"ל סבירה ליה בנדון הרא"ש דאינו נדר בעלמא דאמר הרי עלי ללכת לארץ ישראל... אלא הוא נדר גמור וחמור אותו האמור בקרא דאסר חפצא עליה ואמר הרי ככר זה עלי אם לא אלך לירושלים... והוא ז"ל תירץ דשאני ליה בין עליית לדירה... ומה שהשיג עליו תלמידו הרב בפני משה... לא ידענא מה ראיה היא... המדרש הזה מדבר בזמן המקדש שהרי אמרו ³⁴ הראיני את מראיך — אלו עולי רגלים... והואיל

29 צ"ל: לשבועה.

30 = שפיר.

31 חלק יו"ד סימן יד. תשובת "הרב הכולל כמוהר"ר יוסף בכר יוסף" על פסק המחבר.

32 לא ידעתי איפה כתב הרמב"ם כן אבל כן היא דעת הסמ"ג לאוין רמב בסופו שאין מתירין אלא מדוחק.

33 שם יורה דעה סי' טו. תשובת הרב ישראל זאבי על דברי המחבר, [על ר' ישראל זאבי ראה בהערות לתשובותיו "אורים גדולים"].

34 שה"ש רבה ב לא.